

gamla býarpartin. Bilstjóri Franz Ferdinands kendi ekki býin og fylgdi aftaná. "Íkkti henda vegin, tin býttlingur", rópti Potiorek generalur. Bilstjórinn stöðgaði, og bakkaði við bit og slit út aftur á höfuðsgötuna. Hetta var hornið, har Princip sat og drakk kaffi. Hann hoyrði larminn av bilinum, og hugdi tí út. Har sá hann m.a. Franz Ferdinand í bilinum, ið var stöðgaður utanfyri kafé'ina.

Princip tók skotvápníð, leyp út á götuna, uppá trin-brettíð og skeyt höfuðs-hertogan í hálsin. Síðani rætti hann skotvápníð ímóti Potiorek, í somu lötú reistist Suffia fyrri at verja mannin og onkur royndi aftanfyri at taka Princip í armin. Skotið rakti tí ikki málið, men Suffiu í magan. Hon doyði beinanvegin. "Suffia, tú mást ikki doyggja! Tak tær av börnunum!" cymkaði Franz Ferdinand, síðani doyði hann.

Nakrir lögreglumenn tóku Princip. Hann svældi eitruhylið, men tað var ov veikt. Hann fekk "einans" ringa magapínu. Samansvørgingin var skjótt avdúkað og hinir í harkaliðnum vóru tiknir. Ein bleikur unglingi, ein 19 ára gamal drongur, viknaður av tuberkulum, hevði myrt eysturríska hövuðshertogan. Ein neisti var tveittur í krúttunnuna. Í Sarajevo tók tað lætt við; hvussu sprengikvamt tað var, visti eingin í Evropa.

"Reaktión" keisarans
Boðini um morðini komu skjótt til Franz Joseph í Wien. Hann hugsaði djúpt og tagdi. Tá ið hann at enda segði nakað, var tað at syrgiliga hendingin kundi ikki siggjast øðrvísi enn, at hetta var revsing guðs. Morðini foraðu at dálkaða blóð kom á keisarligu trúna. Hjúmarlagið var óumhugsað, og ringt fyrri vörumerki hjá eysturrísku trúnum. Keisarin noktaði at jarða tey, so sum tey eftir stættini áttu at verða. Kisturnar vórðu settar í kapellið í góðsinum hjá hövuðshertoganum. Kista Suffiu var einans prýdd við tveimum hvítum handskum. - Hetta var sýmból á hennar líttálána stætt sum hovkóna.

Drápsmaðurin Gabriel Princip varð beinanvegin tikin av lögregluni og nøkrum hermonnum

Frá rættarsakini mótegis drápsmonnum og teirra samansvornu. Á fremstu røð sæst frá vinstri chabronovitch, Grabez og Princip, ið allir vóru undir 20 ár og fingi tí einans harðastu revsing, ungdómsbrotsmenn kundu fáa, nevniliga inn at sita í 20 ár. Á fremstu brik siggjast eisini Ilitch og Jovanovitch, ið vórðu dømdir til deyða og hongdir

Politiska stöðan í Evropa

Drápið á Franz Ferdinand var einans ein lítil tilburður í evropeiskum politikki. Ein brotsgerð, ið kundi verið avgjörð í viðurskiftunum millum Eysturriki og Serbia. Eingin í Evropa hugsaði, at morið útløysti stórkrig. Í triati ár hevði tos verið um kriggi og nú harnaði talan. Í 1914 litu statsmennirnir á, at ástøðin um útlit til kriggi var orsök, ið ræddi øll frá at taka fyrsta stigið. Kriggi var vandamikil. Friðurin var upphildin við hótanum; jú valdsmiklari hótanirnar vóru, tess betri møguleiki fyrri at varveita friðin. Ein somevnd terrorjavnag var upphildin við, at lond fóru í samgongu við hvørt annað. Týskland og Eysturriki stóðu hvørjum øðrum nær, mótegis Russlandi. Vanligi figgindi Týsklands, Frakland, var í samgongu við Russland. Á pappírnum stuðlaði England Fraklandi, um Týskland herjaði á. Men England var heldur ívasamt. Tianverri fyrri friðin hevði Sir Edvard Grey latið vera við at gera landsins stöðu heilt greiða. Hansara drál, við at binda England, freistaði Týsklandið at eggja Eysturriki at fáa tamarhald á øllum Serbia. Hendingarnar mentu seg skjótt og statsmennirnir vóru ikki heilt tilreiðar.

Almenna Eysturríska "reaktiónin" mótegis

Serbia

Í byrjanini fóru eysturrikarnir hóvliga fram. Uttanríksmálaráðharrin Bertold setti eina kanning í verk, fyrri at fáa vissu um serbiska stjórni ella embætismennirnir vistu um samansvørgingina. Tá hann tvær vikur seinni spurdi seg fyrri í Serbia um, hvør tók sær av at fáa greiðu á samansvørgingini, og hvat fyrihald serbar hövdu, svaraðu serbar fólkaligt, at teirra lögregla enn einki gjörði við málið. Eysturrikara gjörduð í øðini av svarinum. Stjórnið ráðfærði seg so við Týskland. Týski keisarin sendi tá hin kenda óskrivaða - kekkin, lyfti um týskan stuðul. Kekkin, ið týskara mettu Eysturriki ikki fóru at útloysa.

Við týskinum aftanfyri seg, setti Eysturriki Serbia kravboð til 23. juli. Hetta var í 10 brotum, harav kundi tað eina ikki takast við hjá serbum, nevniliga kravboðið um eysturríska lögreglukanning á serbiskari grund. Forsætisráðharrin Pasich hevði besta hugin at geva seg yvir fyrri krøvunum, hann kendi seg ikki tryggan við russiska stuðlinum, og visti at serbiski herurin einki fekk gjørt mótegis eysturríska-ungarska herinum. Tó hendi tað, at Pasich fekk lyfti um russiska hjálp. Hugburður serba var knappliga fastur og avgjörður. Fimm minuttir áðrenn freistin var úti, sendi Serbia Eysturrikið afturvarið. 9 av punktunum kundu góðtak-

ast, men áðurnevnda um lögreglukanningina var ikki talingur um. Innan hálvan tíma var eysturríski sendiharrin á veg til Wien.

1. heimsbardagi byrjar

3 dagar seinni, 28. juli, lýsti Eysturriki seg at verða í kriggi móti Serbia. Fløktu hernaðarsamgongurnar fóru beinanvegin at virka. Russar kallaðu menn til vápna fyrri at hjálpa suðurslavunum. Frakland stóð aftanfyri Russland. 31. juli fór Týskland inn í Frakland, 3 dagar seinni inn í Belgia. England sendi nú Týsklandi krigsboð, vísandi á eitt skjal, ið segði Belgia verða úttanvaltað. Efturljóðið av skoti Princip varð nú doyvt av torudnandi kanónum, og áðrenn tað tagdi vóru okkurt um 20 millj. vorðin offur fyrri krigsgerðum. Útsøgnin hjá spákonuni var nú gingið út.

Lagnan hjá samansvørgjarunum

Fá heftu seg við lagnuna hjá samansvørgjarunum, tá ið Evropa stóð í ljósum loga. 25 persónar, teir veruligu samansvørgjarirnir og teirra viðvitandi vóru sett fyrri eysturrískan dómstól í Sarajevo. 9 vóru leyslatin, av hinum 16, ið vóru sagdir sekir, blivu studentarnir Chabronovitch, Grabez og Princip vegna ungan aldur, einans dømdir 20 ára fongsulsrevsing, 10 fingi ymiskar fongsulsrevsingar, meðan 3 leiðara vóru hongdir. Chabronovitch doyði í 1916, Grabez og Princip í 1918.

Obersturin Dragutin Dimitrijevitsh, "apis" var leysur og livdi inn til 1917. Tá fekk Pasich høvi at hevna hann. Obersturin var sagdur at verða samsekur í at tilrættsleggja morðið á krúnprinsin. Apis var, saman við nøkrum øðrum offiserum, skotin. Veldið hjá Tí Svörtu Hondini var brotið, men hevði innan fullfíggið uppgávuna. Við at stuðla morðinum á Franz Ferdinand, hevði felagsskapurin tveitt Evropa út í stórkriggi, ið einans serbar fingi fyrimum av, við at tjóðarlýðveldið suðurslava, Jugoslavia, var sett á stovn.

Sonja Jógvansdóttir

Kelda: Dramatiske begivenheder i vort århundrede

NÝGGJ & BRÚKT

LANDBÚNAÐARAMBOÐ

HANIX MINIGRAVARAR frá 800 kg til 5 tons

Sera biligir eykalutir - og nógv biligast av sínum slag

Frá 119.000,-

Fáast við bæði gummi- & stálbelum, sum kunnu skiftast eftir 10 minuttum

TEKNISK DATA

	H08A	H12A	H15A	H22A	H29A	H35A	H45A
Vekt kg.	800	1330	1470	2330	3000	3200	4550
Grevstrandjup	1600	2020	2180	2400	2700	3000	3585
Breidd mm.	700-900	1000	1000	1380	1520	1520	1850

Mest seldi minigravari í Føroyum. Eisini hava vit nakrar TIELBURGER slámaskinur, ið verða seldar sera biliga. Hava eisini víðfestisvagnar, hydr. hamrar o.m.a.

Ring og fá eitt maskinprát Hjálpá eisiri við figging

Tlf. 22394 • 86394 • 84792

Ó.K. HEILSØLA 430 Hvalvík Tlf. 22 394

Skyldmanninum, Súna hjá Sámal Petur á Viðareiði til minnis

Inn um Himnagrind fór ein sangglaður fuglfróðingur og var boðin innar - til borðs saman við Abrahami, Ísaki og Jákupi. So heiðurskent, so dýrdarfullt er á himnastættum, har lýsa dagræðispepur á mongum lyktapelum.

Harmonikutónleikur ljómar í húsi Abrahams, Ísaks og Jákups, tí Súni hevur itað av og setstur til borðs - ein góðan dag í mai og spælir lög við gleði og gleim saman við heiðursfólki í gomlu pakt, sum sláa takt, við skeiðum, knívum og gaflum, tí Súni spælir ein góðan vals í trídeldari takt heima í himnahøllum.

Skyldmaður - vinarmaður sov tú trygt um Heygar. Vit vaka yvir tær og syngja í huga. Boðar tú til allar tjóðir, meðan himnasólin roða um Eysturskarð í síðstu takt eftir drúgva nátturvakt.

Um bláan fjørð fór ríplúðs sína himnakós á hesi foldarjörð. Ver tú tryggur, tú vart dyggur, harmonikumamaður, tú ert sælur.

Frits